

«ҚАЗАҚША САЙРА-2014»

Рахымжан Отарбаев

Әңгімелер жинағы (қазақ және орыс тілінде)

ПЕРІШТЕЛЕР ҰЙЫҚТАМАЙДЫ

Электрондық оқулық

Рахимжан Отарбаев

Сборник рассказов (на казахском и русском языках)

АНГЕЛЫ НЕ СПЯТ

Электронная книга

Қазақстанда кеңінен танымал прозашы, драматург Рахымжан Отарбаевтың әңгімелер жинағын біріктіретін «Періштелер ұйықтамайды» кітабы Академик З.Қабдолов атындағы қордың (әдеби-тарихи мәдени «Алшы» қорымен серіктестік негізінде) атыраулық жазушылардың электрондық кітапханасын екі тілде қалыптастырудағы кезекті үлесі болып табылады.

Бастапқыда кітаптың түпнұсқалық мәтіні қазақ тілінде жазылып, барлық шығармаларды жазушы, ақын, Бекет Қарашин (он сегіз әңгіме) және аудармашы Қалиолла Байменов тәржімалаған (соңғы он әңгіме)

Осылайша, кітаптың барлық мәтінін лексикалық білім аспектісін орындауға қабілетті біртұтас көркем сөздік-аудармашы қызметінде деуге болады. Яғни, мазмұн екі тілге аударылып, мәтіннің түпнұсқасы іспетті кіріктірілген интерактивті сөздіктің қызметін атқарады, сондай-ақ, жинақты оқу кезінде онлайн режимінде орыс тілінен қазақ тіліне және керісінше аударма жасауға мүмкіндік береді.

Кітап үлгісі электрондық кітаптарды пайдаланушылар арасында бүкіл әлемде кеңінен таралған iPad және Android тұғырнамаларымен біріктірілген, яғни олар электрондық әдебиеттің барлық дерлік ридерлер типін тұтынушыларға қолжетімді етуге мүмкіндік жасайды.

Жинақ тізбектеу арқылы жалпы қолжетімді әдеби серверлерде, танымал ақпараттық және әлеуметтік желілерде, Қабдолов қорының сайтында, жобаның арнаулы сайтында, сондай-ақ серіктестердің, жазушылар одағы мен әдеби клубтардың электрондық пошталарына жіберу арқылы таратылады. Кітапты жүктеп алу тегін.

Аталған кітап Академик З.Қабдолов атындағы қордың «Қ@З@ҚШ@ С@ЙР@-2014» жобасы бойынша «Теңізшевройл» ЖШС-нің қаржылай демеушілігі негізінде шығарылған. Ол қазақ тілін үйренуге ынталы көпшілік оқырманға арналған.

Редакциялық алқа:

Бас редактор - Бекет Қарашин;

Редакторлар – Габит Молдамұрат, Г. Пряхин;

аудармашылар – Б. Қарашин, Қ.Байменов;

Құрастырушы - Бекет Қарашин

Кітапты беттеуші және дизайнер – И. Борзых

Книга «Ангелы не спят», представляющая собой сборник рассказов широко известного в Казахстане прозаика и драматурга Рахимжана Отарбаева, является очередным вкладом фонда им. академика Кабдолова (в партнёрстве с Литературно-историческим культурным фондом «Алшы») в формирование уникальной электронной библиотеки атырауских писателей на двух языках.

Оригинальный текст книги был изначально казахским. Все произведения претерпели процесс перевода в исполнении писателя и поэта Бекета Карашина (восемнадцать рассказов) и переводчика Калиоллы Байменова (десять последних рассказов)

Таким образом, весь текст книги представляет собой единый художественный словарь-переводчик, способный выполнять образовательный аспект. То есть содержание лексически адекватно дублируется на двух языках, представляя собой как текст оригинала, так и встроенный интерактивный словарь, который позволяет в процессе чтения в он-лайн режиме получить перевод с русского на казахский, и наоборот.

Формат книги совмещается с наиболее распространенными среди пользователей электронных книг во всём мире платформами iPad и Android, что делает ее доступной пользователям практически всех типов ридеров электронной литературы.

Сборник распространяется посредством выкладки на общедоступных литературных серверах, в популярных информационных и социальных сетях, на сайте фонда Кабдолова, специализированном сайте проекта, а также многочисленных рассылок по электронным адресам партнёров, писательских союзов и литературных клубов. Скачивание книги бесплатное.

Книга издана на инвестиционные средства ТОО ТШО по проекту фонда имени академика Зейноллы Кабдолова «Қ@З@ҚШ@ С@ЙР@-2014». Она предназначена для широкого круга читателей и масс, заинтересованных изучить казахский язык.

Редакционная коллегия:

Главный редактор - Бекет Карашин,

Редакторы – Габит Молдамұрат, Г. Пряхин (Москва)

Переводчики - Б. Карашин и К. Байменов;

составитель – Б. Карашин,

Верстальщик и дизайнер – Ирина Борзых

РАХИМЖАН ОТАРБАЕВ

Отарбаев Рахымжан - 19/10/1956 жылы Атырау облысы, Құрманғазы ауданында туған.

Отарбаев Рахимжан - родился 19/10/ 1956 года в Курмангазинском районе Атырауской области.

1977 жылы Орал педагогикалық институтын бітірген. Әр жылдарда «Орал өңірі» газетінде тілші, қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі, Қазақ телерадиокомитетінде редактор, «Қазақ әдебиеті» газетінде, «Жалын» альманахында бөлім меңгерушісі, Қырғызстанда Қазақстан елшілігінің атташесі, Маңғыстау облыстық телерадио компаниясының төрағасы, Атырау облыстық драма театрының директоры, ҚР Президенті Әкімшілігінде сектор меңгерушісі қызметтерінде болған. Астанадағы Ұлттық академиялық кітапхананың Бас директоры болып істеген.

В 1977 году окончил Уральский педагогич. институт. В разные годы работал корреспондентом в газете «Орал өңірі», учителем казахского языка и литературы, редактором в казахском комитете телерадио, в газете «Қазақ әдебиеті», заведующим отдела в альманахе «Жалын», атташе посольства Казахстана в Киргизии, Председателем компании радио-телевидение Мангистауской области, директором театра драмы Атырауской области, заведующим сектора Администрации Президента РК, Генеральным директором национальной академической библиотеки.

Шығармашылығы:

Жазушының әр жылдары «Шер», «Жұлдыздар құлаған жер», «Жайық жыры», «Қараша қаздар қайтқанда», «Дауысыңды естідім», «Аспандағы ақ көбелектер, Біздің ауылдың амазонкалары, Айна-ғұмыр, «Отверженный мир» атты прозалық жинақтары және таңдамалы шығармаларының 2 томдығы жарық көрген. Қытайдың «Ұлттар» баспасынан қытай, қазақ тілінде 2 томдығы, Ресейдің «Художественная литература» баспасынан орыс тілінде бір томдығы және «Проводник судьбы» жинағы жарық көрген. Жекелеген шығармала-

Творчество:

В разные годы были опубликованы его прозаические сборники: «Шер», «Жұлдыздар құлаған жер», «Жайық жыры», «Қараша қаздар қайтқанда», «Дауысыңды естідім», «Отверженный мир» и 2 тома избранных произведений. Издательство «Ұлттар» в Китае выпустило двухтомник на казахском языке, издательство «Художественная литература» в России выпустило однотомник на русском, а также сборник «Проводник судьбы». Отдельные произведения издавались на итальянском, английском, французском языках. В изда-

ры итальян түрік, ағылшын, француз тілдерінде басылған. «Каир» баспасынан «Соғыстың соңғы бомбасы» деген атпен 1 томдығы араб тілінде жарияланды. Көптеген пьесалары республикалық және шетел театрларында сахналанған.

Атақтары:

Махамбет сыйлығының лауреаты, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері, халықаралық Шыңғыс Айтматов сыйлығының лауреаты, халықаралық «Академик Зейнолла Қабдолов марапатының» иегері, «Парасат» орденінің иегері, «Атырау қаласының құрметті азаматы»

тельстве «Каир» была издана книга «Последняя бомба войны». Множество Пьес Рахимжана Отарбаева было поставлено республиканскими и зарубежными театрами.

Награды и звания:

Лауреат премии имени Махамбета, лауреат Международной премии имени Чингиза Айтматова, Заслуженный деятель РК, обладатель международной награды им. Академика З. Кабдолова, Обладатель ордена «Парасат», «Почётный гражданин города Атырау».

СОҢ

Саин көшесінің төбесінен жұлдыз аққан. Жіп сәулесін соз-зып...

Таудан ескен самалдың өңеші тұп-тура Жандосовтағы айналмада тұрғандай.

Салқын, сызды ауа қыздарды тітіркентіп жіберген.

Түн ортасы ауып барады. Іңір қараңғысында өзен бойлай өскен шоқ тоғайдай қарасы қалың еді. Сирей-сирей селдіреді.

Соңғы күйексақал біреу бұларды қоймай айналсоқтап баққан. Сұрмас неме мырза қолын қалтасына қайта-қайта сұққанымен, түрінен сескенді ме, көңілін берер қыз табылмады.

Ақыры екі-үштен бөлініп Ташкент даңғылына қарай құлаған. Ара-тұра жеңіл көліктің өткір жарығы ғана ылдиға дедектеген қыздардың тырна

ОМУТ

На небосклоне улицы Саина закатилась звезда. Рас-тя-нув тонюсенькую ниточку света...

Горловина прохлады низвергающейся с гор как будто находилась в точности на кольце улицы Жандосова.

Холодный, влажный воздух вынуждал девушек ёжиться и дрожать. Время за полночь.

С наступлением сумерек они стояли группами, словно клочки рощиц, растущих по берегу реки. А теперь, рассыпавшись, их группы поредели.

Последний клиент, какой-то сажебородый самец, пристально вглядывался, настойчиво крутясь вокруг них. Хотя хмельной охотник за любовью раз за разом запуская свои щедрые руки в карманы, но девушки то ли опасаясь, то ли отвращаясь, отвергли его поползновения.

Разделившись по двое-трое, стали пробираться к Ташкентскому проспекту. Временами только лишь яркие огни легковых автомашин процежи-

бұттарын сүзгілеп өтеді.

Бәрінің де дидары бірдей-тін. Ай нұрының өзі абайлап аймалардай. Тек аттары ғана өзге. Оны да өздері ойлап тапқан.

Жалдаған үш бөлмелі пәтерге топырлай енді. Әдеттегідей сықылық атып сайран да салмады. Көпіртіп ақша да санамады. Ерте көктемнің сәтсіз күніне өкпелі еді.

– Ертең кеш саунаға барамыз. «Мама» Катя звондады, – деді бір оймақ ауыз.

– Рах-хат, – деді жанындағы күлімкөз сағыздай созып. – Үйреніп қалдық.

– Шықпайықшы содан.

– Алиса ғашығын көреді.

– Өзіміз ғой. Айсара десеңші...

Айсара тозығы жеткен кереуетте бетін бұрышқа беріп бүрісіп жатқан. Суық алған бойы жылынып, ұйқы меңдей бастады. Кірпігі айқасқан тұста әжесінің: «Тоңдың ғой, қарғам», – деген даусын тағы да еміс-еміс естігендей болды.

– Түйе жүн көрпенді жапшы, әже..

Ылғи осы. Көзі іліне бастаған ұйқылы-ояу шақта құлағына ұя сап қалған осы үн алыстан талып барып жетеді. Көрпенің бұрыш-бұрышын қымтап жатқан аялы алақанның жылуын сезеді.

– Сағындым, – деді сосын үзіп-үзіп күбірлеп. – Алып кетші...

– Депутатын айтып жатыр, – деді оймақ ауыз.

– Ертең барасың. Асықпа, – деді күлімкөз.

– Дәмесінің зорын! – деді аш белі солқылдап тұрған бірі сүт тайлақтың өркешіндей омырауын селкілдете күліп.

вают длинные, как у цапель, ноги спускающихся вниз жриц любви.

Внешний вид их всех почти одинаков. Лишь имена разнообразны. Да и те выбраны ими самими.

Гурьбой вошли в арендованную трёхкомнатную квартиру. Не веселились, как обычно, не устраивали застолье, не сосчитывали ворох денег. Обижались на неудачный день ранней весны.

- Завтра вечером идём в сауну. «Мама» Катя звонила, - сообщила одна, рот которой был с напёрсток.

- Бла-го-дать, - растянув слово, словно жвачку, проговорила лукавоглазая дева. – Уже привыкли к шику.

- Вот бы не выходить оттуда вовсе.

- Алиса увидит своего возлюбленного.

- Да, ладно, свои же, называй лучше, как есть, Айсара...

Айсара, съевшись, лежала на старой кровати, повернувшись в угол комнаты. Согревшись, продрогшее тело тянуло в сон. Как только веки её сомкнулись: «Замёрзла, светик мой», - услышала она голос бабушки, доносящийся откуда-то еле-еле.

- Накрой верблюжьим одеялом, бабушка...

Всегда так. Как только начинает засыпать, в полудрёме слышит этот гнездящийся в её ушах глас, устало добирающийся до неё издалека. Чувствует тепло лелеющих ладоней, бережно укутывающих её одеялом.

- Соскучилась, - отрывисто прошептала затем она. – Забери меня отсюда.

- Обращается к своему депутату, - проговорил рот с напёрсток.

- Увидишь завтра. Не торопись, - съязвила лукавоглазая дева.

- Смотри-ка, какие у неё мечты! – Добавила другая, сотрясая от смеха груди, похожие на горбы годовалого верблюжонка.

– Қойындар, қыздар, – деді естиярлауы тар төсекке әрең сыйып жатқан құйрығын аударып-төңкеріп. – Әлі уыздай ғой. Он екіде бір гүлі...

– Қайдағы? Бес-алты гүлі ашылып қалған.
Ду ете түскен.

Тәтті ұйқы тереңіне тартқан Айсара үй төбесінен үріккен кептерлер екен деп ойлады. Өне, қоймай қанат қағып барады.

Әжесін сағынған. Сосын жіңішке ауру айналдырған шешесін, биыл мектеп бітіретін жалғыз інісін.

Ауылға деген аңсары осымен ғана шектеледі. Өзгесіне келгенде ойы бұрып қашып, кібіртіктей берді.

Айнаның бетін бермей қылтиып өскен. Ашаң әдемі жүзі, қыр мұрыны, қиғаш қасы, тілерсек қаққан толқынды шашы...

– Қарағым ертең құда келіп... Той жасап ұзатып... Тәуір төрде, төрт қабат көрпенің үстінде құдағи атанып отырар ма екем? – деп қолтоқпақтай қара кемпір өз ойына өзі семіретін.

– Қойшы, әже, – дейтін бұл іштей өзі осы сөзді қалап тұрса да құлағына қызыл шауып.

– Мен де сендей болғанмын, – дейді әжесі пейілденіп. Ондайда көзі нұрланып, бетіне батқан әжімдері тарайды. – Әлде әке-шешемнен осындай кемпір боп туды дейсің бе? О несі-ай!

– Атам аларда құда түсті ме?

– Түспей кетсін, – дейді әжесі қызыл иегін көрсете күліп. Күлсе күлгендей...

Жер бетінен жарты құлаш шығып тұрған жерүй болса керек. Төбесі қамыс, күбірмен жабылған. Ортасын ойып қондырған жалғыз терезе. Оның өзі жартылай әйнекті, қалған жеріне қойдың қарны жарыса кептелген. Үйге елең-алаң жарық

- Прекратите, девушки, - осекла их самая старшая по возрасту особа, перевернув внушительные ягодицы, еле вмещавшиеся в ложе. – Она ещё совсем молоденькая...

- Какая молоденькая?! Уже бывалая...

Айсара, впавшая в глубину сладкого сна, приняла этот шум-гам за вспугнутых на крыше голубей... Вот они, взлетая, хлопают крыльями.

Соскучилась по бабушке. Потом по болеющей матери и единственному братику, оканчивающем в этом году школу.

Тоска по родному селению на этом и пресеклась. Мысли по отношению к другим, растворяясь в тумане, разбежались.

Росла, превращаясь в красавицу. Прекрасный лик, точёный носик, луноподобные брови, волнистые волосы, ниспадающие до икр...

- Скоро к моей ненаглядной нагрянут сваты... Устроим свадебный пир... Буду ли восседать на почётном месте в качестве уважаемой сватки? – Проговаривая это, смуглая старуха, похожая на посох, упивалась своими же мыслями. - Дожить бы до этих времён.

- Ну, что вы, бабушка, - конфузилась она до красноты на ушах, хотя эти слова были ей по душе.

- И я была такой, как ты, - приосанившись и брезжа глазами, отзывалась бабушка. Морщины, бороздившие её лик, рассеивались. – Не думаешь же, ты, что я родилась от своих предков такой же старухой.

- Дедушка сватался на вас?

- Да лучше бы он не сватался, - отвечала бабушка, растягивая в улыбке рот и обнажая беззубые дёсны. В этой улыбке улавливался какой-то юмор.

Жили они тогда в полуземлянке, покрытой камышом и навозом. С единственным оконцем на крыше. Да и само оно было лишь частично из стекла, а частично – из выделанного овечьего желудка. Этот одинокий глазок подсматривал за небесным

түсіріп аспанды сығалайды да тұрады.

– Аршыған пияздай боп оң жақта отырған кезім. Атанды көріп жарымадым. Сырттай атастырып қойыпты. Өлтіріге деп жарты қап тары, бір тоқты атапты. Кешкі алаң-құланда құдалар сау ете түсті. Той күнін келісуге келіпті.

Саулама пештің қуысын тасалап отыра қалдым, – дейді әжесі тап бір отыз күн ойын жасап жыраған қыздай қызықты жерін теріп айтып.

Атасы жас кезінде жылдамшыл болған көрінеді. Құдаларды табалдырықтан аттата сала аттарды аулаққа апарып қаңтарыпты. Өзі жерүйдің маңын торуылдап жүріп алыпты.

Қашанғы жүрсін, қалыңдығын көргісі кеп ынтазары аумамай ма? Еңбектеп жетім мұржалы жерүйдің төбесіне көтеріліпті. Әлгі аспанды сығалап тұрған жалғыз терезеге екі бүктетіліп еңкейіпті.

Барын базарлап отырған құдалар алдарына табак толы етті енді ала бергенде...

– Төбе омырылып, терезе ұшты. Онымен қоса атаң құлады. Көк ала шаң. Шешем баж етіп талып түссін. Пері деп ойлапты.

– Сосын?

– Ынтығуын. Мойнына терезені камыт ғып іліп алған атаң қақ ортада. Ес-түсі жоқ. Туралып жатқан еттің үстіне төбесімен шаншылып қалған.

Әкем жарықтық сырбаз адам: «Бір табакқа бір бас та жарайтын еді ғой», – деп болашақ күйеу баласын қолтығынан сүйеп жатыр дейд.

Әжесі өткен күннің елесіне арбалып қызыл иегін көрсетіп күледі. Күлсе күлгендей...

– Сөйткен байды да соғысқа қидық. Жұрт құсап жолдан бала тауып, әлди-әлди ақ бөпем деп орте-

сиянием, давая при этом лишь слабое освещение лачуги.

- Засватали нас без нашего присутствия. Даже как следует, не довелось рассмотреть твоего деда. По старому обычаю прислали калым: полмешка проса и одного ягнёнка. Вечером нагрязнули сваты. Пришли обговорить сроки нашей свадьбы.

Вжалась в закуток рассыпающейся печи, сгорая от стыда и чувствуя себя, как очищенный репчатый лук, - впадала бабушка в воспоминания, отбирая самые важные эпизоды из того давнего события.

Оказывается, дедушка в молодости был егозой. Как только сваты переступили порог, он, отведя коней в сторону, стреножил их. А сам же начал крутиться вокруг полуземлянки.

Сколько же можно кружиться, не возжелав хоть краем глаза увидеть свою суженную? Ползком пробрался на крышу, Согнув своё тело наполовину, впери́л взор в оконце, желающим впитать в себя весь небесный свет.

Как только сваты приступили к трапезе, вкушая сочное мясо, наполненное в объёмистую чашу...

- Провалился потолок, разбилось оконце. Вместе с этим рухнул и твой дед. Пыль столбом. Мать вскрикнула, падая и теряя сознание. Подумала, что это шайтан.

- А потом?

- Вот ты, какая любопытная... Дед твой с оконной рамой, надетой на шею, как хомут, в самом центре скатерти. Вонзился головой прямо в нарезанное мясо.

Отец мой, слава его праху, был уравновешенным человеком. «Для трапезы вторая голова уже лишняя», - приговаривая это, он помог подняться своему будущему зятю.

Бабушка, разбудив видения событий давно прошедших дней, расплывалась в широкой улыбке. На самом деле смешно.

- Вот такого муженька и потеряла на войне. Не стала, как некоторые вдовы, рожать детей от дру-

кедей секіртіп отырсақ қайтер еді? Жалғызды алданыш ғып қалдық. Оны да Құдай көпсінді, – деп әңгімесінің аяғында кемсең қағып кететін...

Айсара оянып кетті. «Уф-ф», – деп жеңіл күрсінді. Қыздар тегіс ұйқыда. Бірқалыпты, жарыса тыныстайды. Әлден уақытта оймақ ауыз тісін қытыр-қытыр қайрап басылды.

– Рах-хат! – деп қолсозым жерде жатқан күлімкөз сөзін сағыздай созады. Ұйқысырап, үстіндегі жеңіл жамылғыны шапалап тебеді. Тоқ балтырлар торға түскен ашқарақ шортандай арпалысып жатып тыншыды.

Жаурап кеп қатты ұйықтаған соң ба, денесі жадырап қалыпты. Көзін жұмып еді, көңіл мен көкіректе қонақтап қалған көп көрініс әдеттегідей ерік бермей кетті...

Мектеп бітірер жылы ғой, көрші ауылдың көркем жігітіне ғашық болатыны. Әскерден жаңадан босапты. Жездесінің үйіне қыдырып келген беті екен.

Би кешінде танысты. Бойлы-сойлы, қараторы, қоян көздеу жігіт содан басқан ізін баққан. Қайыс белбеуінің жез тоғасы жылтырап ауладан сығалайды да тұрады.

Қарап жүрмей бесінші сыныпта оқитын інісін жарылқапты. Әскери арзанқол төсбелгінінің жылтыратып өңіріне күнде бірін тағып келеді.

Орнына тәтемді берем деп саудаласса керек. Уәде қысып, мұрнының ұшы тершіп:

«Шықсаңшы, күтіп қалды ғой», – деп дігір салып бітетін. Тостырып барып көрінетін.

Сол көктемде бала махаббат оянып, құшағына ала түсті...

Бұл кезде қолтоқпақтай қара кемпірден де маза қашқан. Қора-қопсыны тінтіп жүріп қойдың жабағы-күземін жинастырған. Ақ көбік ғып жуып, ақ сабаумен төпелеп сабап ұйысын жазған. Көрші-қоланды адақтап кетіп түйенің жүнін, құстың

гих и лелеять их. Осталась лишь с сыном. Да и того Аллах посчитал лишним на свете, - горько вздыхала она в конце своего рассказа.

Айсара проснулась. Сделала лёгкий вздох. Все девушки спали, дыша в унисон. Через некоторое время рот с напёрсток, поскрежетав зубами, затих.

- Бла-го-дать! – проговорила во сне лукавоглазая дева, растягивая слово, словно жвачку. Сорвала ногами с себя легкое одеяло. Её полные бёдра, словно щуки, попавшие в сети, затрепетав, успокоились.

Почти выспавшись, тело впало в негу. Только было, снова закрыла глаза, многочисленные воспоминания, долго гостившие в её памяти, не давали покоя...

... Это было в год, когда она оканчивала школу, - влюбилась в красивого парня из соседнего селения. Он только что демобилизовался. Гостил в доме своего дяди.

Познакомились на танцплощадке. Высокий смуглый парень с заячьими глазами стал с тех пор неотвязно пасти её след. Блестя своей медной бляхой от солдатского ремня, всё время торчал и выглядывал через изгородь её дома.

Не просто выслеживал её, а нашёл подход к её братику пятикласснику, каждый день, даря и цепляя ему на грудь дешёвые армейские значки.

Выяснилось, что договор их был заключён на основе торга – за эти дары братик обещал парню выдать за него свою сестру. Под гнётом того обещания у него потел нос, а сам же бурча:

«Выйди к нему, заждался же», - не давал покоя. Она же, ввергнув его в долгие ожидания, только затем соизволяла выйти на свидание.

В эту весеннюю пору её детская любовь, проснувшись, сжала её в своих объятьях.

В это же время и старуху, похожую на посох, покинул покой. Собирала на скотном дворе овечью шерсть весенней и осенней стрижки, отмывала её до белизны и выбивала до плотной массы. Обойдя соседей, принесла верблюжьей шерсть и пти-

мамығын тауып қайтқан.

– Қой жүнінен төсек көрпе тігемін. Түйенікі жамбасынды қыздырып жатқызбайды. Жамыл көрпе жасаймын. Құс мамығы – көпшікке. Ертең қарғамды ұзатқанда, – деп әжесі сүрініп-қабынған.

– Қойшы, әже, – дейді бұл жіңішке ауру айналдырған шешесінің аузына сусын тосып жатып.

Өзбектің патсайы жолақ жібегінен төсек көрпе оңай тігілді. Есесіне жамыл көрпе әжесін әбден әуреге салды. Екі адамға еркін жететін көрпенің тысына түйе жүнін қайтып жазып төсеуді білмей дағдарды.

Соңғы қоңыраудан соң үйіне келсе, тым-тырыс. Үйдің үлкен жағының жартысын алып жатқан көрпе тыстың бір бұрышы ғана бүлкілдейді.

Бақса, әжесі. Жүнді уыстап алып, көрпе тыстың бір шетінен еңбектеп кіріп кетіп жүрген. Жәй жүрген жоқ, «ертең қарғамды ұзатқанда...» деп күбірлейді.

Есіктің жақтауына сүйеніп сілейіп тұрып қалыпты. Артынша қолтоқпақтай қара кемпірдің басы көрінді. Іннен шыққан қонжықтай сығырая қарайды. Аузы-басы дымқылданып, қылшық-қыбыр жабысыпты. Сыңқ етіп күліп жіберді.

– Әкең тірі болғанда, әлпештеп...

Теріс айналған. Бұрқ етіп көзіне жас келді...

– Алла маған бір бай бережақ, – дейді естиярлауы қорылын үзіп, тар төсекке әрең сыйып жатқан құйрығын әрі-бері аунатып.

– Дәмесінің зорын! – дейді аш белі солқылдап жатқан қыз бастығырылып...

Күзге салым ойды-қырды кезіп, бауырымен жорғалап өсек жеткен.

Көрші ауылдың көркем жігіті колледж бітірген мұғалім қызға сөз салыпты.

чий пух.

- Овечьей шерстью набью матрацы. Ведь верблюжья шерсть будет греть так, что не даст уснуть. Лучше из неё сошью одеяло. Пух просится в подушки. Когда скоро выдам замуж мою ненаглядную...

- Ну, что Вы, бабушка, - стеснительно выговаривала она, подавая воду из ложки больной матери.

Матрацы из узбекского полосатого шёлка шились легко. Зато одеяло вконец замучило бабушку. Не зная как равномерно поместить верблюжьей шерсть в одеяло, которое бы свободно накрывало двоих, она растерялась.

Когда она пришла домой после последнего звонка, её встретила тишина. Только лишь шевелился угол огромного пододеяльника, занимавшего половину гостиной комнаты.

Оказалось, бабушка. Она ползала внутри него на четвереньках с охапкой шерсти в руках, запикивая её в это огромное чрево. Не просто ползала, а ещё и приговаривала: «Когда выдам свою ненаглядную замуж...»

Прислонившись к косяку двери, она замерла. Через некоторое время появилась голова старухи, похожей на посох. Смотрела, прищулив свои очи, словно сурок, выползший из норы. Её влажный рот был облеплен волосинками шерсти.

- Если бы твой отец был жив, то лелеял бы тебя.

Резко отвернулась. Глаза наполнились слезами.

- Аллах мне должен предоставить мужа, - говорила спросонья взрослая девушка, еле-еле вмещавшая на матрац свои ягодицы.

- Смотри-ка, какие у неё мечты! – бредила девушка с грудями, похожими на горбы годовалого верблюжонка.

... К осени, обойдя овраги и нагорья, приполз слух.

Оказывается, красивый джигит из соседнего аула ухаживает за девушкой, окончившей колледж и

– Тең сыйласып, құйрық-бауыр жесетін құдамыз болса жоқ. Жетім нарша. Өзі оқымаған. Теңіміз емес. Аулақ жүрсін, – деп шешесі ұлының адымын аштырмапты.

Ашаң, әдемі жүзі қуарып сала берген. Қыр мұрыны қусырылып, тілден қалған. Ұйқы қашып, үсті-басы күйіп-жанған. Содан оңала алмады. Кісікік боп бара жатты.

Үйге кірсе алдынан әжесі тіккен төсек-орын шығады. Қызылды-жасылды боп қаз-қатар жиналған көрпенің үстінен екі көпшіктің құлағы едірейіп «енді қашан?» деп бұған қарайды да тұрады. Бетін бұрып әкетеді.

Келер көктем Алматыға аттанды. Оқуға ниеттенген. ҚызПИ-ға құжат өткізген. Қырсық шалды, «құладың», – деді. «Жер көтерер», – деді іштей қатайып... Ары қарай ойлау-ға зауқы жоқ.

Иә, иә, әжесі. Енді не істеп жүр екен? Ылғи кешкісін інісіне жыр оқытатын. Аттың тоқымындай ғып алдына «Қозы Көрпеш – Баян сұлуды» өңгеріп алған інісі:

*...Дінсіз шал ақылы жоқ өрге қаитты,
Қызымды жетім ұлга бермеймін деп,* – деп заула-та жөнелгенде:

– Токта! Кеше ғана берем деп еді ғой. Кері оқышы, – деп оң құлағын кимешегінен шығарып оңтайлап отырған әжесі күйіп-піседі...

Мейрамханаға даяшы боп орналасқан. Сонда ғой әлгі бизнесменмен танысатыны. Қияқ мұрт, қырма сақал, келісті-ақ жігіт.

Көңіліңді айтпай ұғып, аяқ ұшымен елпілдейді де тұрады. Күндіз базарда борбайлап шауып, сауда-саттығын қыздырады. Кештетіп алқынып жетеді. Келе-келе жетім көңіл жібіді. Сүйкімі артты.

Оңаша қыдырып, ойнады-күлді...

работающей учительницей.

- У неё нет отца, а как без свата-то? Сирота. К тому же без образования. Она нам не ровня, пусть исчезнет с глаз долой, - преградила дорогу своему сыну мать красивого джигита, имея в виду Айсару.

Её лучезарное лицо стало сохнуть. Нос с горбинкой заострился, сама же перестала общаться с кем-либо. Пропал сон, всё тело горело от обиды. И мир вокруг, и она сама опустошались.

Как только входила в дом, в глаза сразу бросалось приданное, сшитое бабушкой. На сложенных матрацах и одеяле торчали уши двух подушек, словно каждый раз намекая: «Когда же, наконец?» Отвращивалась от этих назойливых ушей.

Следующей же весной поехала в Алматы. Хотела поступить на учёбу. Сдала документы в ЖенПИ. На экзамене провалилась. Думать о дальнейшей жизни не было желания.

... Да, бабушка... Что она теперь делает? Наверное, как всегда по вечерам она просит братика почитать ей эпические книги. А тот, раскрыв книгу и, накрыв ею свои колени, начинает читать эпос «Козы Корпеш – Баян-слу», а когда скороговоркой добирается до места:

... Безумный неверный старик, взбежав на пригорок, стенал: «Не отдам сироте свою дочь», - тогда бабушка прерывает его возмущённо:

- Стой! Как же так, ведь ещё вчера он обещал её выдать за него. Прочитай заново, - настаивает она.

... Устроилась в ресторан поваром. Тогда-то и познакомилась с этим коммерсантом. С тонкими усиками, чисто выбритый, видный, светлокожий парень.

Без слов тонко улавливающий настроения и желания, услужливо порхающий на цыпочках. Целый день крутился и торговал на базаре. А вечером прибежал, запыхавшись. Сиротливое настроение смягчилось. Мир вокруг расширился и заблестал. Стали встречаться, веселиться вместе. Между слов намекнула ему:

– Әжем ауылда көрпе-көпшігімді әзірлеп отыр, – деген ұяң ғана.

Қияқ мұрт, қырма сақал, келісті жігіт жарқылдап күледі.

– Аламыз бәрін... Үйленерміз. Әзірге, мә, қажетіңе жарат, – деп қолына мың доллар ұстатқан.

Сол күні ешкімге айтпай дүкен кезді. Болашақ тойыма деп әдемі ақ көйлек сатып алды. Ұйқастырып ақ төпли таңдады.

Алматының ақ сарайдай әдемі мейрамханасында той өткізер. Екі жарылып дуылдап «Жар-жарлап» тұрған қалың елді қақ жарып қол ұстасып келе жатыр. Әлде ақ көйлегін малынтып, етектің ұшынан ақ төплідің сүйкімді тұмсығын ғана көрсетіп қолына әлдилеп көтеріп алар ма? Даяшы қыздар ақ білектерін әуелетіп аспанға атып шашу шашар.

Асаба жігіт жағын сауып «Беташарға» басар. Домбырасының басын бұлғап-бұлғап жіберіп «Қайың атаңа бір сәлем» деп қалғанда, бақыттан бал-бұл жанып тұрған бұл сәмбі талдай иіле берер-ау.

Иә, иә, әжесі. Қамзолының қаусырма белдігін әспеттеп тағып тойдың төрінде тұрар. Жалғыз інісі таң-тамаша қалып әжесіне тығыла түсер. Мұндай сән-салтанатты бұрын-соңды көрді дейсің бе? Тек жіңішке ауру айналдырған шешесі ғана...

Име қастың үстінен ұсақ-ұсақ әжімдер жүгіріп өтті.

Келесі жолы сүйіктісін алып-ұшып қарсы алғанда, алыста жатқан бір салқындықты сезген.

«Жұмысым мазасыз, дұшпаным көп, аттап басқанымды андиды», – дейтін. Құлазыған көңілін соған сайған. Алматының төрінде арпалысып жүру оңай дейсің бе?

- Бабушка в ауле подготовила для меня приданное...

Чисто выбритый светлокожий парень расхохотался:

- Привезём всё... Поженимся. А пока вот тебе на подготовку к свадьбе, - проговорил он, всучив ей в руки тысячу долларов.

В этот же день, не сказав об этом никому, пошла по магазинам. Купила красивое свадебное платье. Подобрала под него туфли.

...Сыграют, наверное, свадьбу в красивом алмаатинском ресторане, похажем на дворец. Взявшись за руки, пройдут сквозь шумный кордон поющих свадебную песнь гостей. Или возьмёт на руки и пронесёт её в длинном платье, подол которого будет обнажать лишь носки её великолепных туфель? Девушки-официантки, выбрасывая вверх руки и обнажая белые локти, будут рассыпать свадебные дары.

Тамада, напрягая свои скулы, будет петь традиционную песнь «Открой личико». Когда, покачивая грифом домбры, дойдёт до песенной строки «А теперь приветствуй свёкра своего», тогда она, разомлевшая от счастья, кланялась бы свёкру, как гибкий тростник.

Да, да, бабушка. Она бы стояла на почётном месте, поправляя накладные бляхи пояса своего камзола. Её единственный братик выглядывал бы из-за спины бабушки, поражаясь всему увиденному. Разве он когда-либо видел такое торжество? Только лишь мать, болеющая уже давно...

Над согнутыми бровями пробежали мелкие-мелкие морщинки...

В следующий раз, выбежав навстречу к своему любимому, почувствовала прохладцу, таящуюся где-то в глубине.

- А, работа беспокойная, много врагов, стерегут каждый мой шаг. Приходится быть всегда начеку, - рассказывал он. - Думаешь легко быть наплаву в Алматы?

– Үш айлық сияқты... – деген ерін ұшымен жатырын алақан жүгіртіп сипап.

– Ә, жақсы екен. Күт! Ораламын! Содан ұшты-күйлі жоғалды.

Күте-күте зарығып үйін жағалаған. Жалдаулы пәтер екен. Иесі өзгеріпті. Қаптаған дұшпаны табысын көре алмай зақым жасады ма деп табанынан тозды.

Бай болып, барша мұратына жеткізер әдемі ертегі еді. Еліктіріп-солықтырып ақыры әр көшеде адастырды. Жүрегі сазыды. Көзі қарауытып отыра кеткен. Көкірегінің басында түйіншек боп тұрып алған өксік кептелсін. Сол сол-ақ екен, ыстық жас еріп төгіліп әл бермей кетті. Даусын шығармай, ернін тістелеп жылаған.

Мынау жарық дүниеге деген бар өкпесі мен өкініші кеудесіне тарам-тарам боп құйыла берді.

Тас көшеде тағалы аттай тық-тық басып бара жатқан қалалықтар селт етер емес. Жанына келгенде белеңі бар бестідей басын қайқаң еткізіп өте кетеді. Өте кетсін...

Сауық-сайран театрынан шығып келеді екен. Жанып тұрған жұлдызбын дейтін әнші қыз қолтығында. Жалаңаш белінен жапсыра құшақтап, алшаң-алшаң басады. Жайнаң қағып, жарқылдап күледі.

Теріс айналғысы келген. Бұрыла алар емес. Бойына діріл жүгіріп, алқынды. Сосын жылдамдап басып кеп:

«Тоқтаңызшы!» – дегенін біледі. Жатырындағы титімдей тіршілік иесі де бүлк ете түскен.

– Ыш-то?

– Кішкене кідіріңізіші.

– Танымадым, қарындас. – Келісті жүзі кеберіп кетті.

- Кажется, уже трёхмесячный, - сообщила шёпотом она, поглаживая ладонью низ живота.

- Да, очень хорошо. Жди. Вернусь, - с этими обещаниями пропал бесследно.

Не дождавшись и измучившись, стала искать его по месту жительства. Оказалось, что снимал эту квартиру в аренду. В ней жили уже другие люди. Подумала, что многочисленные враги, завидуя его доходам, посадили его, хотела освободить, обивая пороги различных казенных домов.

Все её мечтания оказались красивой сказкой, доводившей до исполнения желаний в фантастических воображениях. Она, увлекая и волнуя, заставила заблудиться в лабиринтах улиц. Сердце ныло. Глаза ввалились в глазницы. Всхлипы, впившиеся занозой в грудь, сжимали, словно тиски. Горячие слёзы, проливаясь потоком, лишили её сил. Плакала беззвучно, кусая губы.

Развилины сожалений, обиды и гнева на этот белый свет вливались в душу неумолимо.

Цокая по каменной мостовой каблуками, как кони подковами, искушённые во всём горожане не обращают даже внимания. При приближении они, как норовистая лошадка-пятилетка, отворачивают головы в сторону. Пусть отворачиваются.

Но однажды увидела его выходящим из театра сатиры. Рядом с ним была молодая, но уже известная певица. Он, обнимая обнажённую талию её, шёл широко ступая. Оба весёлые, рассыпают смех.

В глазах потемнело. Хотела отвернуться, но не смогла. По всему телу пробежала дрожь. Обратилась к нему:

- Подождите... Затрепетал даже зародыш во чреве.

- Чего вам?! – Он резко переменялся в лице, приняв суровый вид.

- Надо поговорить.

- Что-то не узнаю вас, сестрица.

– Бұл кім өзі?– дейді әнші қыз жігітке еркелей басын сүйеп.

– Какая-та дура!..

– Білгенбіз, табанына сынап жаққан алаяқ, – десті даяшы қыздар.

– Әйелі, екі баласы бар.

– Токалын және ұстап отыр.

– Екі күндес ақшаға таласып шаштасады да жатады деседі.

– Айтпадыңдар ма маған?
Жыртақтап күледі.

– Туып алсайшы балаңды... Асырайсың ғой. Мейрамханадан қалған тамақты жеп онсыз да тауыса алмай жүрміз.

Іштей қатайған. Ашаң жүзі сылынып, арықтап, қыр мұрыны қусырылып, тілден қалған. Көкірегінде ұят пен ыза беріш боп қатып тұрып алды. Ұйқы қашып, үсті-басы күйіп-жанған. Кісікіік боп бара жатты.

– Кешір, – деді сондай арпалысты шақта жатырын сипап. – Дүниеге тағы бір алаяқ, алдампазды әкелмеу үшін мен сенен құтыламын. Кешіре гөр мені!..

Араға алты ай салып Саин көшесінде тұрды.

Таң қылаң беріп қалыпты. Жанындағы қыздар тәтті ұйқының құшағында. Естиярлауы ғана тар төсекке әрең сыйып жатқан құйрығын әрі-бері аунатып, баяу қорылдайды.

Кірпігі камасты. Әжесінің: «Тондың ғой, қарғам», – деген даусы алыстан талып жетті.

– Түйежүн көрпеңді жапшы, әже..

Сәскеде оянды. Жуынып-шайынды, боянды.

- Кто это? – вопрошала молодая певица, в порыве нежности прижав свою голову к его плечу.

- Какая-то дура!

- Знали мы, что он проходимец, смазывающий пятки ртутью, - заверещали официантки на работе.

- Женат он, имеет двоих детей.

- У него даже две жены. Рвут волосы друг друга, не могут разделить его деньги, - подливали они масло в огонь.

- А почему вы не сообщили об этом мне раньше?
В ответ раздался лишь смех.

- Роди ребёнка... Прокормишь. Всё равно не съедаем все ресторанные остатки.

Её лучезарное лицо стал сохнуть. Точёный носик ещё более заострился, сама же перестала общаться с кем-либо. Стыд и обида, впившись в душу, застряли занозой. Пропал сон, всё тело горело от этой обиды.

- Прости меня, - в этот опустошительный момент обратилась она к зародышу, поглаживая его ладошкой. – Избавлюсь от тебя, чтобы на свет не появился ещё один проходимец.

...Через шесть месяцев стояла уже на улице Саина.

... Стало светать. Все девушки в объятьях сладкого сна. Самая старшая из них, еле вместившая в ложе раздавшиеся ягодицы, несколько раз перевернув их, негромко храпела.

... Сомкнутые веки Айсары зашевелились. Издали раздался голос бабушки:

- Замёрзла, светик мой...

- Накрой верблюжьим одеялом, бабушка...

...Проснулась поздним утром. Умылась, стала накрашиваться.

– Айсара, хат келді, – деді дүкеннен оралған күлімкөз.

– Алақай, бір шөлмек виски, – деді оймақ ауыз бір езуіне тілін қыстырып.

– Ішеміз, – деді аш белі солқылдап тұрғаны темекі түтінін қолымен қуалап.

– Желікпеңдер... Қазір саунаға барамыз. «Мама» Катя келеді, – деді естиярлауы қабағын шытып. – Кәне, шәй ішейік.

Хат биыл мектеп бітіретін жалғыз інісінен екен. «Алтыннан ардақты, күмістен салмақты Айсара апамызға сағынышты сәлем, – деп бастапты.

– Апам тәуір боп келеді. Алла жазса, Алматыға сені оқуға өзім алып барам деп отыр. Бәрі қызымның арқасы, жұмысы жақсы, табысы мол екен деп сенен көп ақша алған күні қуанып, көрші-көлемге шәй берді. Бәрі саған батасын беріп тарқасты.

Әжем «Қозы Көрпеш – Баян сұлуды» әлі оқытып жүр. Көп жерін жаттап алдым.

Алматыда жаңадан шыққан ғашықтық эпос болса салып жіберсейші... Қашанғы бір жырды оқи берем.

Айтпақшы, әжем кеше саған арнап тіккен көрпе-көпшіктің бәрін сыртқа шығартып маған қақтырды. Шаң тұтып қалған екен, қайта жинап қойдық...»

Айсараның көзінен ащы жас үзіліп, оқушы дәптеріндегі жазу бір-біріне қосылып кетті...

Бәрінің бауыр басып қалған саунасы осы. Көп тостырмады. Көздері оттай жанып бес-алты еркек кіріп келе жатты.

– О-о, – дейді әукесі салбыраған біреуі қаз-қатар

- Айсара, тебе письмо, - проговорила лукавоглазая дева, вернувшись из магазина.

- Ура, с тебя бутылка виски, - обрадовано проговорил рот с напёрсток, облизывая языком край своих губ.

– Напьёмся, - добавила другая, разгоняя рукой дым от прикуренной сигареты.

- Хватит дурачиться... Сегодня идём в сауну. Туда прибудет «мама» Катя, - строго проговорила самая старшая из девушек, приняв суровый вид. – А сейчас попьём чаю.

Письмо было написано её братиком, уже оканчивающим в этом году школу. «Огромный привет моей сестре Айсаре, которая прекраснее золота, веселее серебра», - так начиналось это письмо.

– Мать выздоравливает. Говорит, что если даст Аллах, то сама повезёт меня на учёбу в Алматы. Не устаёт повторять, что всё это благодаря тебе, мол, устроилась на хорошую работу, много зарабатывает. Когда ты прислала нам крупную сумму денег, мама обрадовалась, пригласила в гости всех соседей. Когда они расходились, тогда благословляли тебя, хвалили.

Бабушка до сир пор просит меня перечитывать эпос «Козы Корпеш-Баян-слу». Многие страницы книги я уже выучил наизусть.

Вышли мне, пожалуйста, новые любовные романы, если они найдутся в Алматы. Сколько можно читать один и тот же эпос.

К слову, бабушка просила меня вынести во двор твоё приданное, чтобы встряхнуть их. Оказываешься, много пыли в них накопилось. После встряски снова сложили их...»

Из глаз Айсары скатились две горькие слезинки, строки ученической тетради слились в сплошном тумане.

... Привычная для всех сауна. Ждать долго не пришлось. Ввалились пять-шесть мужчин, взоры которых пламенели, как огонь.

- О-о, - воскликнул один из них с отвисшим брю-

тұрған қыздарды көзімен сыңарлап шығып.

– Жәке, таңдаңыз! Мына қыздың омырауы тастай екен, – деп шұңтиған біреуі жалбаң қағады.

– Сізге лайық. Бізді қойшы.

– Ө-о, – дейді онысы сүзісе-сүзісе мүйізі мұқалған кәрі бұқа құсап.

– Әуелден сұлу жайы сізге мәлім. Төсек бағасы төленді...

Судан шыққан тауықтай үрпиісіп әрқайсысы бір-бір бейтаныс еркектің құшағында кетті.

Оңашалықты бағып екінші қабатқа көтерілген. Әдеттегі терезе алдына келді. Көрші коттеджде көз тікті. Депутаттың үйі.

Алдымен теледидардан көрген. Орта бойлы, орнықты азамат «халқым» деп қабырғасы қайысып сөйлеген. Елім деп еңіреп, жерім деп бәз біреулермен жаға жыртысуға барған.

«Бар екен ғой намысты ер», – деген Айсара сонда көңілі алып-ұшып.

Кейін табақтай-табақтай суретімен қоса газеттерден де көрді, радиодан да лебізіне құлақ түрді. Сөзі неткен сіңімді! Қара тырнағына дейін жыбырлатып жібереді.

– Арзан үй керек жастарға, жұмыс керек, күй керек, – деп күңіренген.

– Шетелге бала беру қылмыс! Аналардың жұмыс күнін төрт сағатқа дейін қысқарту керек, – деп қазакқа көп керекті теріп айтып әлдекімге ақырған. Тусаң ту!

Шын жақсының қандай болатынын алты алашқа сөйтіп танытқан. Жәй ғашық емес, мұндай жанның жолында садаға кетсе аз. Ержетіп қалған екі ұлы, сілеусін көз әйелі бар. Онысы керім пысықай көрінді, аяғы қозғалса, аузы жалпылдап тыным

хом, обведя своим ненасытным взглядом выстроившихся девушек.

- Жәке, выбирайте. У этой груди тверды, как булыжники, - стал суесться лысоватый льстец.

- Подходящая для вас. За нас не беспокойтесь.

- О-о, - поддержал его другой, похожий на старого быка, рога которого, устав бодаться, износились от бесконечных схваток.

- Вам известны женские прелести. Плата за утеху уже внесена...

Все девушки, словно курицы, вышедшие из воды, были разобраны, попав в объятия мужчин.

... Воспользовавшись паузой, украдкой поднялась на второй этаж. Как обычно, прикинула к стеклу окна. Бросила взгляд на соседний коттедж. Дом депутата.

... Вначале увидела его по телевизору. Среднего роста, крепко сбитый, с высоким и открытым лбом он всегда ратовал за народ. В пылу полемики с некоторыми оппонентами со словами «мой народ», «мои сограждане» доходил до жарких схваток, сопровождавшихся треском рвущейся одежды.

Она тогда подумала, что всё же остались на свете настоящие мужчины.

Потом увидела его портрет в газетной статье, слушала его речи по радио. До чего же проникновенны его слова. Расшевеливают даже корни ногтей.

- Надо предоставить молодёжи дешёвое жильё, обеспечить её работой, бытовыми условиями, - убеждал он своих сторонников.

- Отдавать детей иностранцам – преступление! Надо трудовой день матерей сократить до четырёх часов!

Показал во всех уголках необъятной страны, каким должен быть истинный патриот. Да, такого можно не только любить, но даже отдать себя в жертву на его пути. У него два взрослых сына, да жена с рысьими глазами. Она чересчур активная.

таппайды. Қайтсін, үйдегі үш еркектің қас-қабағын бағу оңай ма?

Бір жылдан бері осы саунаның терезесінен біреу байлап тастағандай телміреді де тұрады. Ел құрметіне бөленген ерді сыртынан болса да бір көруге зар.

Әне, жеңіл киініп аулаға өзі де шықты. Қабағы қату. Әрлі-берлі теңселіп жүріп алды. Халық мұңына кәтепті қара нардай арқа тосу қайдан жеңіл болсын?!

Өз арманына осылай өзі тойып, тоқ басып тұрғанында:

– Ғашығың жүр ме? – деді жанына мысықтабандап жеткен күлімкөз. – Депутатыңды айтам. «Мама» Катя келе жатыр. Ашулы көрінеді. Саған.

– Мен не жаздым?

– Оймақ ауыздан сақ бол дедім. Ұшып-қонып сол жеткізіп жүр...

– Кімге?

– Мен ештеңе көргем жоқ. Айтқаным жоқ...

Сол сәтте сарт етіп есік ашылған. Сақпанның тасындай атылып ішке сілеусін көз әйел кірді. Соңында «Мама» Катя. Онысы жуасып тұр.

– Қайда әлгі қаншық?! Қайсысы? – деді көрші бәйбіше салған бетте. Қаз-қатар тұрған қыздар қамыс басындай қалтырап кетті.

– Мынаусы, – деді Айсараны сұқ саусағымен нұқыған қамқоршысы. – Осы!

– Ә, сен бе менің күйеуіме көз салған? – деп келе бес саусақты бойлатып шаштан бүрді.

– Көрсетейін ғашықтың қандай болатынын! Беттен осып кеп жіберді.

– Біздің саунада сайранды салғаны аздай... Сайқал неме...

Конечно, разве легко переносить прихоти трёх мужчин в доме?

Уже целый год, словно привязанная, она умильно смотрит в это окно. Хотя бы краешком глаза, хотя бы разочек, хотя бы на расстоянии понаблюдать за этим радетелем народных чайний.

Вот, он вышел из дома легко одетый. Хмурый взгляд. Стал прохаживаться взад-вперед. Легко ли, взвалив на себя груз народных забот, везти его, как матёрый нар?

Когда она сама стала пресыщаться своими же мечтами, подкралась лукавоглазая дева и пробормотала:

- Что, прогуливается твой любимый? Я говорю про твоего депутата. Сейчас прибудет «мама» Катя. Говорят, сердитая. На тебя.

- В чём я провинилась?

- Говорила тебе, - опасайся рта с напёрсток. Это она, порхая, доносит всё.

- Доносит кому?

- Я ничего не видела, ничего не говорила...

В это время с треском распахнулась входная дверь. Как камень, выпущенный из пращи, в помещение ворвалась женщина с рысьими глазами. За ней – «мама» Катя. Она была сконфужена.

- Где, где эта сука?! Которая из них?! – взвизгнула жена депутата.

- Вот она, - ткнула указательным пальцем в Айсару её сообщница. - Она.

- А, это ты?!?! – Возопила она, глубоко вцепившись всеми пятью пальцами руки в волосы.

– Я покажу тебе, как возжелать чужого мужа! Другой рукой она расцарапала лицо своей жертвы.

- Будто мало ей потех в нашей сауне... Коварная bestия...

Бұл қалай?.. Не дейд мына сілеусін көз әйел? «Біздің саунасы» несі?! Жасындай соққан осы ой Айсараның арманын аяусыз таптап, жанын шабақтай түсті.

– Мен жәй ғана... Тәте, сырттай ғана...

Көз алды жарқ етіп, қызылды-жасылды оттар шашырап құлады.

– Жәй ғана... Дүниені құртқан сайқалдың сөзін көрдің бе сен?

Оң көзі аштырмай, езуінен аққан қан сүп-сүйкімді иегіне сырғып бара жатты.

– Әй, қатын, не сілейіп қалдың? Сені де қудырмам жұмыстан! Күйеуіме айтып.

Осыны тосқандай «Мама» Катя да біз өкше төплимен бүгіле берген мұны іштен ышқына тепкен. Тізіле қалған орындықтарға соғылып, домалап түсті. Зорға еңсе тіктеді.

– Токтаңызшы! – деді жан дауыспен. – Сауалым бар!

– Айт, албасты!

– Менің де ғашық болуға қақым бар шығар?

– Менің де бай ұстап, бала сүйеге...

– Менің де өмір сүруге...

– Тым құрығанда армандауға...

– Жоқ! – деді сілеусін көз бәйбіше одан бетер құтырынып. – Өңкей құл-құтан! Бізбен теңескісі келеді. Жоқ!

Төбесінен таяқ жауып кетті.

Аулада жатып есін жиды. Жер таянып тұрды. Езуінен аққан қанды алақан жүгіртіп сүртті. Айналаны шола қараған. Ерсілі-қарсылы шапқылаған у-шуды ұлы қаланың ынсапсыз өңеші жұтып жатқан сынды. Жым-жырт. Қыздары да зым-зия жоғалыпты. Күн де шоқтай қызарып, көкжиекке

Как же так?.. Что значит «в нашей сауне»?!? Эта мысль, безжалостно затоптав мечты Айсары, стала крошить душу.

- Я просто... Тётя, я лишь... - Вмиг лишилась опоры, всё время поддерживающей её.

От удара из глаз посыпались искры.

- Просто она... Нет, ты слышала слова этой коварной бестии, загадившей весь мир вокруг? Просто она...

Правый глаз заплыл, кровь из губ закапала на подбородок.

- Эй ты, почему затихла? И тебя уволю. Заставлю мужа сделать это.

Словно только этого приказа и ждала, - «мама» Катя нанесла остервенелый удар остроносой туфлей по животу уже согнувшейся Айсары. Ударившись о выстроенные в ряд стулья, она покатила по полу. Еле-еле пришла в себя.

- Подождите, - взвизгнула она. – Спросить хочу...

- Говори, чертовка.

- Наверное, и я имею право на любовь?

- Наверное, и я могу иметь мужа и рожать детей...

- И я, наверное, имею право на жизнь...

- Хотя бы мечтать об этом.

- Нет! – отрезала женщина с рысьими глазами, возбуждаясь ещё больше. – Сплошь рабыни и отбросы. Хотят ещё равняться с нами. Не быть тому!

Посыпался шквал ударов по голове.

Пришла в себя уже во дворе. Поднялась, найдя на земле точку опоры. Вытерла ладонью кровь, катившуюся из губ. Огляделась по сторонам. Показалось, что ненасытная глотка мегаполиса проглотила весь шум и гам. Тишина. Девушки её исчезли куда-то бесследно. Солнце, краснея, ползло, зака-

еңбектеп қашып барады екен. Алатаудың басын
ақшулан бұлт шалыпты.

– Тоңдың ғой, қарғам!..

* * *

Сол күні Саин көшесінің төбесінен тағы бір жұл-
дыз аққан. Жіп сәулесін соз-зып...

тываясь за горизонт. Вершины Алатау покрылись
серыми тучами.

- Замерзла, светик мой!

* * *

В этот день на небосклоне улицы Саина закати-
лась ещё одна звезда. Рас-тя-нув тонюсенькую
струйку света...

